

Posudek diplomové práce:

Hynek Preisler, Královská rada Jiřího z Poděbrad, Ústav českých dějin FF UK Praha, ved. práce prof. Lenka Bobková, Praha 2006, 84 ss.

Diplomní práce H. Preislera se zabývá závažným tématem z oblasti mechanismů vlády a uplatňování moci v době působení Jiřího z Poděbrad jako zemského správce, ale především po jeho korunovaci českým králem. Nejen toto téma, nýbrž i celé období bylo v poslední době mimo výraznou pozornost badatelů, jak autor sám konstatuje v úvodních kapitolách. Přece by však bylo možno okruh využitě literatury rozšířit o několik titulů. Uvedme alespoň Odložilíkovu monografii *Georg of Poděbrad* z r. 1965, Jurokovu knihu o vývoji českomoravské šlechty, Urbánkovu studii o kanceláři Jiřího z Poděbrad, nebo články M. Vondráčka zveřejňující části jeho diplomní práce (AUC-PhH 1992, sb. *Historia docet*).

Preislerova práce je psána kultivovaným jazykem, je dobře zkorrigována, upravena a vybavena obrazovou přílohou. Po technické stránce je možno upozornit jen na drobné prohřešky citační (v poznámkách cituje od počátku ve zkrácené podobě, v pozn. 30, 193 a 259 je neúplná citace, srv. také způsob odkazu na Šmahelovu Husitskou revoluci IV a Mackův Jagellonský věk – jde o díl I nebo II?).

Práce se člení na úvodní kapitoly, vysvětlující cíle práce, pramenná východiska i dosavadní míru zpracování, a na pět kapitol výkladových. Autor si vytkl v dobře formulovaném úvodu řadu úkolů – zjistit personální složení královské rady, její proměny v čase, návaznost na radu správců, vzájemné vztahy radů a krále. V otázkách složení rady mohl navázat na dvě starší práce, jejichž autoři provedli rekonstrukci rady na základě listinného materiálu. Autor se k práci s listinami zjevně nevracel, závěry Vondráčka a Vopatové nijak nehodnotí ani jejich zjištění nerozšiřuje, přebírá pouze výčet osob doložených ve funkci relátorů královské kanceláře (ve třech osobách se bez vysvětlení neshodují!). Poznatky o těchto osobách nijak výrazně nerozšířil. Otázkou je účelnost duplicitního výkladu o příslušnících rady (v textu a v medailoncích ve třetí příloze). Ani jedna varianta nepřináší vyčerpávající bibliografickou informaci, pouze základní odkaz a hlavní biografické údaje.

Autor se rozhodl na základě vědomí o omezené výpovědní možnosti samotných kancelářských poznámek využít i dalších pramenů – dobové korespondence a historiografických i literárních děl. Tato kombinace dávala šanci dosáhnout ucelenějšího obrazu královské rady i co do jejího působení a vnímání současníky. Čtivě napsaný výklad přináší řadu zajímavých detailů, chybí mu však obecnější vyhodnocení.

Výkladové kapitoly představují velmi stručně situaci v českých zemích po uzavření kompaktát, působení Jiříka jako správce a jeho vztahy ke šlechtě, měštům a duchovenstvu v době jeho kralování. Samotné královské rady se týká asi 30 stran textu. Po úvodním položení badatelských otázek se autor vrací k fenoménu královské rady v kapitole první, kde sleduje v přehledu její vývoj v Českém království na základě dosavadní literatury. Doplnit by bylo možné zamyšlení nad okruhem osob, které můžeme počítat mezi královské rádce, a nad různým obsahem pojmu rádce (funkce čestná nebo s konkrétní náplní). Pomohlo by to zpřesnit výklad o královské radě v Čechách ve chvíli, kdy se hroutí dosavadní mechanismy a nastupuje zemská vláda, (zemská) rada, rada krajských hejtmanů nebo správčí rada. Nakolik tvoří tyto orgány jednu vývojovou linii s královskou radou a čím se od ní liší? Autor také staví otázku, zda mělo dlouhé interregnum umožňující posilnění stavovských pozic v zemi vliv na podobu královské rady krále Jiřího, jednoznačnou odpověď však nedává. Ze závěru, který si všímá následného vývoje královské rady v době jagellonských panovníků, však nepřímo plyne, že stavovský princip se prosadil až tehdy (volba zástupců z krajů do královské, po r. 1490 zemské rady).

Hlavní výklad o královské radě Jiřího z Poděbrad je soustředěn do kapitoly páté (s. 47-60), která ilustruje na vzniku Zelenohorské jednoty nespokojenost šlechty s obsazením Jiříkovy rady, v druhé části přejímá údaje o chodu královské kanceláře a funkci relátorů, počítaných mezi rádce, zmiňuje roli královny Johany a její účast na vládě, připomíná přítomnost zahraničních rádců a konečně se zamýšlí nad postavením královské rady ve vztahu k zemím České koruny. Preisler vyslovuje tezi, že panovník a královská rada i kancelář jsou jedinými prvky společnými pro celé soustátí. Po zjištění, že Jiříkova rada do sebe nepojala ani slezská knížata ani jiné členy z oblastí mimo Čechy (moravští relátoři jen pro moravské záležitosti – byli ale jinak členy rady?), sám tuto tezi Válkovými slovy zpochybňuje.

Závěrečná kapitola je více výhledem na další vývoj královské rady až do počátku vlády Habsburků, než shrnutím vlastních výsledků. Hlavním přínosem předložené diplomní práce je shromáždění dostupných informací o královské radě v době poděbradské. Vychází přednostně z dosavadních zpracování, k nimž připojuje ohlas působení královských rádců v rámci dobové polemické a naučné literatury i v kritikách tehdejší šlechtické opozice. Autor prokázal, že dokáže zpracovat zadané téma, seznámil se s pramennou základnou i příslušnou historiografií, a splnil tak požadavky kladené na diplomanta. S ohledem na vytčené nedostatky a nepříliš velký autorský přínos práce navrhuji hodnotit práci „dobře“.

PhDr. Blanka Zilynská

V Praze 29. 1. 2006

